

Dendrokronologisk datering av huset Sandviken, Västanvik, Nämndö

Lars-Åke Larsson
Petra Ossowski Larsson

Dateringen av Sandviken – varför?

Den här rapporten handlar om ön Nämndö i Stockholms skärgård och om dateringen av huset Sandviken på gården Västanvik.

Men det hela började faktiskt redan för några år sedan, inte i Sandviken utan i Grönvik. Det som kallas Gamla Skolan i Sand.

Gamla Skolan används idag som en "filial" till Skärgårdsmuseet. Sommartid har vi många besökare som ofta frågar hur gammalt huset är. När vi förr fick den frågan, så hade vi inget svar annat än gissningar.

Så vi "läste på" om Grönvik och råkade då "upptäcka" (ref.2) att på den platsen låg öns prästboställe på 1700-talet. Gripenhielms skärgårdskarta från 1691 (ref.8) markerar Grönvik som prästboställe även på 1600-talet!

Enligt Jansson (ref.2) så brände inte ryssarna Grönvik när de härjade i skärgården 1719. Då blev vi mycket fundersamma. Laga Skiftet på Nämndö fullbordades 1862 och det finns en karta samt protokoll och husvärderingsinstrument från det tillfället (ref 1). Enligt husvärderingsinstrumentet låg på precis det ställe där Gamla Skolan står idag en ganska högt värderad parstuga. Nu började tankarna snurra: var Gamla Skolan och den parstugan samma hus? Var även parstugan och 1600-talets prästgård samma hus som blivit grundligt ombyggt?

En datering av Gamla Skolan genom jämförelser av byggnadsvirkets årsringar med prover från gamla växande träd (ref 3) visade dock att virket till huset var avverkat 1869.

Men 1862 stod där bevisligen en parstuga i gott skick. Vart tog den vägen?

Västanvik - En ganska nyanlagd gård.

Gården Västanvik ger ett ålderdomligt intryck men är anlagd så sent som på 1860-talet. Västanviks åkermarker har brukats långt tidigare, men den gamla bebyggelsen låg förr väster om den stora viken (innanför Kalkberget), vilket framgår av två kartor, dels från 1638 och dels från 1691 (se artiklar i ref. 3). Denna bebyggelse brändes av ryssarna 1719 och åkermarken brukades därefter direkt under Östanviks säteri, som i mitten av 1700-talet återuppförts efter att också ha bränts av ryssarna 1719. De nya huvudbyggnaderna på Östanviks säteri anlades på det ställe som idag är känt som Sandströms Handelsträdgård.

I början av 1860-talet delades Östanviks säteri och tillgångar upp på fem syskon. Detta arvsskifte organiserades med hjälp av den lagstiftning som brukar kallas för "Laga skiftet". Det resulterade i att Nämndö delades i fyra gårdar. Många av de stora husen på Östanvik revs och byggnadsvirket skiftades ut.

På nuvarande Västanvik fanns 1862 enligt kartan från Laga Skiftet (ref.1) ingen bebyggelse alls. Bebyggelsen i Västanvik liksom i Västerängen och Västerby skapades genom att nya hus uppfördes där och genom att hus flyttades dit. Mycket virke till byggnationen kom från de rivna husen i Östanvik.

Åke tillbringade sin barndoms somrar på Västanvik. Västanvik var då ett fungerande ganska gammaldags jordbruk som inte lades ner förrän omkring 1960. Där fanns äldre människor som berättade något om hur det var förr, fast inte berättades det mycket. Nere vid sjön på den platsen som kallas Sandviken står ett hus med glasveranda, som "innehåller" ett annat, äldre hus med två rum och förstuga. Om huset Sandviken sades att prästen bott där före eller efter ryssbränderna. Och att någon som hette Melander hade haft affär i det huset. Och det syntes ju lång väg att huset var från 1700-talet med alla sina ålderdomliga dörrbeslag och låga dörrar. Så visst var det ett mystiskt gammalt hus.

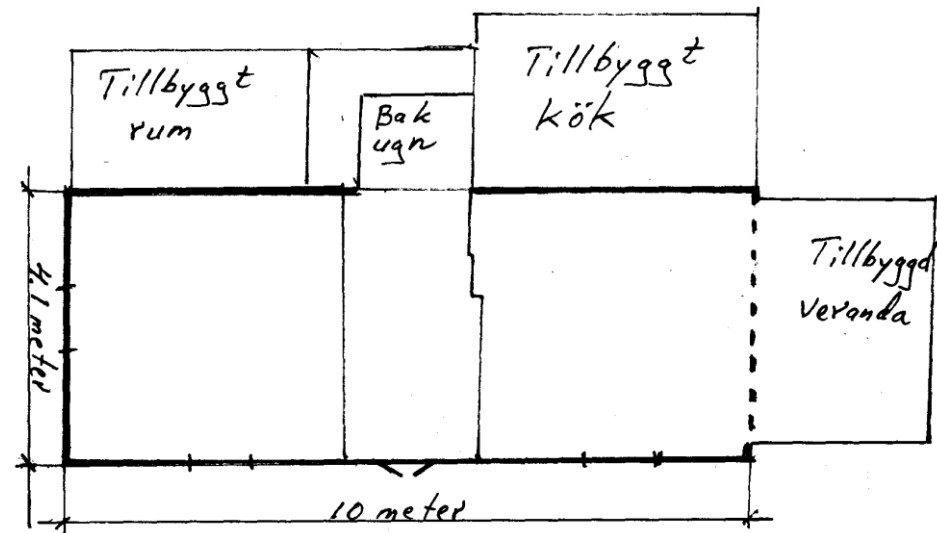
Men om det 1862 på Västanvik inte fanns ett enda hus, varifrån kom då Sandviken? Och historien om prästen som hade bott där? Var det kanske så att gamla människor sagt att huset kom "från gamla prästgården i Grönvik", men att detta glömts bort? Lägg därtill, att den sökta Grönviksstugan var en parstuga, 1862 faktiskt den enda parstugan på hela ön, och att Sandvikens äldre del är just en parstuga!

Nu blev det intressant att veta när Sandviken ursprungligen byggdes! Kanske hade vi kvar delar av något så ovanligt som ett 1600-talshus i den skärgård som ryssarna skövlade så grundligt 1719!

Så resonerade vi och hösten 1994 tog vår dendrokronolog Lars Lövstrand prover i Sandviken. Så småningom meddelade Lövstrand att han gett upp därför att han saknade sådant referensmaterial, som skulle göra det möjligt att datera huset. Lövstrands kurvor för skärgården sträckte sig nog bara 250 år bakåt i tiden och de fastlandskurvor han hade avspeglade kanske inte tillräckligt väl tillväxtförhållandena ute i skärgården.

Proverna från Sandviken

Huset Sandviken på Västank är en parstuga som har byggts till. Bottenplanets ungefärliga utseende framgår av följande skiss:

Den ursprungliga parstugan har markerats med kraftigare linjer på skissen.

Prover har tagits i den gamla ytterväggen i "Snickarboden", dvs i det som är markerat som "Tillbyggt rum" på skissen. Dessutom har prover tagits på vardera sidan om pardörrarna i förstugan. På övervåningen har prover tagits i mansardgaveln (gavelröstet) ovanför den tillbyggda verandan från vinden ovanför det tillbyggda köket. Prover har också tagits i ett par längsgående bjälkar på vinden.

Innifrån vinden ovanför det tillbyggda köket så syns det intilliggande rummet i den gamla mansardöverbyggnaden som en egen byggnad inne i huset.

I den första delen av tabellen i slutet av denna rapport, finns proverna från Sandviken.

Ur datorprogrammets passningsförsök kommer årtalet **1769** fram flera gånger. Övriga årtal som kommer fram är **1748**, **1867** och **1893**.

Vi tror att huvuddelen av virket i huset kommer från 1769. Sandviken är alltså inte 1600-talets prästgård, men troligen den stuga som 1862 fanns i Grönvik.

Bitarna från 1748 tror vi är utskiftat virke från gamla Östanvik. Det har lappats in som ersättning för ruttna bitar när huset sattes upp på

Västanvik. Årtalet 1748 stämmer väl med vad vi vet om när husen på gamla Östanvik byggdes.

1867 är ett år i den period då det nya Västanvik anlades. Troligen flyttades huset till Västanvik detta år. En stock som avverkades 1893 finns i ett s.k. hammarband i den tillbyggda delen av huset. Troligen fick huset sin nuvarande utformning detta år.

Mansardtakets gavelspets, det s.k. gavelröstet, innehåller möjligen virke från 1769. Proverna ur gavelröstet är svårdaterade därför att antalet årsringar i proverna är så få. Men huset kan alltså från början vara byggt med mansardtak. Skulle vi antaga detta, får vi dock problem med att förklara varifrån huset kommer. Den enda parstugan på ön 1862 var Grönvik. Det var troligen ett vanligt sadeltakshus och inte ett hus med mansardtak. I skifteshandlingen från 1862 står nämligen:

*Torpstugan af timmer under Bräder och
tegeltak, inredd till 2ne rum och
kök samt förstuga i godt stånd. 100 riksdaler*

Tyvär ger inte skifteshandlingarna någon bättre beskrivning av husen. Men det låter inte som om Grönvik haft någon inredd vind.

Det är heller inte alls orimligt att man vid flyttningen och återuppbyggnaden 1867 använde gammalt virke för att bygga gavelröstet som ett mansardtak. En del ruttna stockar i huset har troligen ersatts med timmer från gamla Östanvik. Det bör ha blivit bitar över av virke från 1769 sedan ruttna delar sågats bort.

På vinden och på en kattvind hittade vi gammal takpanel. Det har inte gått att datera dessa prov. Kanske har man till taket köpt sågat virke från fastlandet. Virke som vuxit under andra förhållanden än virke från Nämndö. Men det är bara en tänkbar förklaring. Att ett prov inte säkert kan dateras kan lika gärna bero på att just det trädet vuxit på ett annorlunda sätt än andra träd i närheten. Tallens förmåga att ibland kunna hoppa över bildande av årsring varvet runt kan också vara orsak till att dateringen misslyckats.

En väggpanelbräda har med viss osäkerhet daterats till 1824. Möjligen saknas några årsringar ut till ytveden. Detta går inte att säkert avgöra. Kanske fick huset väggpanel någon gång i slutet av 1820-talet.

Tillägg 2014-05-27: Sommaren 2009 byttes en del oerhört tätvuxen väggpanel ut på Sandviken-huset. Yngsta säkert mätbara slutår i denna panel är 1874 pga att de yttersta årsringarna är tunna och svårarmätta. Det finns två prover som ser ut att ha yttersta årsringen kvar. För det ena kan man endast uppskatta den yttersta årsringen till 1889. För det andra är den 1893. Det förefaller då rimligt antaga att huset fick sin panel vid tillbyggnaden efter 1893.

Panelvirket synes komma från Norrland! Se vår wiki:

<http://www.cybis.se/wiki/index.php?title=NorrlandTradedPISY>

Minnen från gamla prästgården?

Några detaljer i huset verkar vara äldre än 1769.

När man kommer in genom de ålderdomliga pardörrarna på framsidan av huset så har man på vardera sidan dörrar som går in mot de två stora rummen. Dörrarna är av olika typ. Dörren till vänster ger ett mycket ålderdomligt intryck. Det är en spegeldörr med utanpåliggande fyllning på utsidan och infälld fyllning på insidan. Sådana dörrar förekom under 1600-talet. Dörren har lagts på, både upptill och nertill, men var ursprungligen 167 cm hög. På utsidan har den en typ av beslag som förekom i slutet av 1600talet och början av 1700-talet, s.k. pepparkaksbeslag. Även ytterdörrarna i entren ger intryck av att vara från 1600-talet. Dessa dörrar kan alla vara en rest från den gamla troligen rivna prästgården i Grönvik. (Uppgifterna om dörrar och beslag kommer delvis ur ref. 4, Så renoveras torp och gårdar.)

Spekulationer och resultat av dateringen.

Vi vet:

- att Sandviken är byggt med virke avverkat 1769.
- att det finns en del virke från 1748 i huset. (Troligen bitar från delningen av gamla Östanvik. Bitar som nog användes för att ersätta sådant som var ruttet.)
- att det försvann en parstuga från Grönvik någon gång mellan 1860 och 1869.
- att Sandviken flyttades till Västanvik troligen 1867 och då försågs med mansardtak.
- att huset byggdes till med virke avverkat 1893.

Vad som *kan* ha hänt är följande:

Det gamla Grönvikshuset (prästgården från 1600- och 1700-talet) var förfallet och revs, en ny torpstuga uppfördes 1769 på samma plats. Några gamla dörrar och beslag behöll man. 1860 står där en parstuga som är i så gott skick att den värderas till 100 riksdaler. (Den väsentligt större östra mangårdsbyggnaden, som blev kvar på gamla Östanvik, värderades till 900 riksdaler.)

Med den historieskrivningen så har huset Sandviken aldrig varit någon riktig prästgård även om det stått på den gamla prästgårdstomten.

Men historien om prästen kan också ha kommit till som ett missförstånd, som skapats på 1930-talet bl a genom att E.A.Jansson refererat uppgifter om att prästen bodde i (gamla) Västanvik före ryssbränderna.

Fast i sen tid så har det faktiskt bott en präst i Sandviken på den plats där huset står idag. Per Johan Lindberg var präst på Nämndö

1906-1918 och lär ha bott i Sandviken 1906-1908 innan den nya prästgården i Paradiset blev färdig.

Prover funna under loggolvet

I vårt letande efter material till en referenskurva så plockade vi fram en del gamla träbitar och stockar som låg under loggolvet på Västanvik. De kom aldrig att behövas till vår referenskurva, men vi har ändå gjort en datering av dem med hjälp av vårt datorprogram.

De årtal som då kommit fram är 1868, 1864, 1911 och 1916. 1864 och 1868 pekar troligen ut den tid då ladugårdsbyggnaderna uppfördes.

Grindstolpen vid Kapellsgärde

Vid vårt letande efter material till en referenskurva råkade vi också hitta en gammal grindstolpe som låg i gräset vid Kapellsgärde (gården mellan Västanvik och Paradiset) där Krokviksvägen går in från stora vägen. Provet visade sig tyvärr innehålla endast 66 årsringar och var alldeles värdelöst för att skapa en referenskurva. Men efter dateringen av Sandviken, så gjorde vi på skoj ett försök att datera grindstolpen. Döm om vår förvåning när vi hittade barkyta på båda sidor av provet och det var 60 år i den ena raden och 66 år i den andra. Datorprogrammet pekade också alldeles entydigt ut året 1800!

En nästan 200 år gammal grindstolpe ligger på backen utan att ruttna! Hur kan det komma sig? Jo, stolpen är enormt rik på kåda!

Förr i tiden brukade man ringbarka tallar och ibland lämna kvar en sträng av bark på norrsidan av trädet. Sedan stod trädet och sög upp kåda i veden i ett eller flera år innan det avverkadades. Sådana träd användes på ställen där man behövde hårt och röttåligt virke t ex i fönsterbågar. (Se ref 5.)

I fallet med grindstolpen verkar tillväxten ha avstannat helt på ena sidan, medan den motsatta sidan fortsatt att växa i 6 år. Det är nog resultatet av någon form av ringbarkning. Vi kan dock ha misstolkat detta med bark på båda sidorna. I vilket fall som helst tycks trädet ha utsatts för någon specialbehandling som gett upphov till osedvanligt stor röttålighet.

Dateringen av grindstolpen ger också en antydning om när vägen över Kapellsgärde kan ha anlagts. Grindar brukar finnas på vägar, inte i gårdsgården till gården. Där räckte det oftast med ett s.k. led. Några horisontella stänger som gick att skjuta åt sidan i gårdsgården. Normalt lade man inte vägar över åkermarken. Det har också berättats att den gamla vägen till kyrkan gick i berget söder om Kapellsgärde. Detta berättade Åkes mor för snart 50 år sedan. Hon hade uppgiften från Ivar Dahlgren, som visat stigen för henne. Valter Fredriksson känner också till den gamla stigen även om han idag har svårt att visa var den gick.

Metodfrågor. - Och sedan då?

Sedan vi nu har daterat huset Sandviken och diverse andra gamla träprover som vi har hittat, så frågar vi oss: Sedan då?
Kan vi göra något mer roligt med de här dateringsmetoderna?

En frågeställning är: Hur väl överensstämmer vår referenskurva från Nämdö med motsvarande kurva från närliggande fastland? För att klara ut detta måste vi ta ett antal tillväxtprover från fastlandet. En första serie på fyra prover som vi har tagit i Saltsjöbaden pekar på en mycket stor överensstämmelse - vi kan inte se några skillnader. Troligen går därför vår kurva att använda för datering av gamla byggnader inom hela det aktuella området.

Men hur vi sedan skall fortsätta med detta vet vi faktiskt inte. För oss är det en rolig fritidssyssla, som ger tillfällen till en och annan pratstund.

Andras arbeten.

Årsringsdatering är en helt etablerad metod för datering av gamla träföremål, främst av ek och tall. Det finns ett stort antal rapporter om dendrokronologiska dateringar. 1988 hölls ett symposium i Lund "dendrokronologi och medeltida kyrkor". (Ref. 6.) I rapporten från symposiet finns ett antal litteraturreferenser.

I samband med utgrävningarna på Helgeandsholmen inför ornbyggnaden av riksdagshuset, så tillvaratogs ett mycket stort antal träprover. Tillsammans med prover ur växande träd, gamla hus och proverna från utgrävningen lyckades man få fram en referenskurva för tall som sträcker sig ner i 1200-talet. (Ref. 7) Om det finns någon möjlighet att få tillgång till dessa mätdata vet vi däremot inte.

En intressant detalj från det arbetet är att man lyckades datera 24 prover av ek till årtiondena omkring år 1000. Det var byggnadsdetaljer, pålar samt obearbetade stammar och grenar. Man tror att man har funnit rester av en pålspärr, som byggts mellan år 1008 och 1014.

Referenser:

1. Laga skifte. P.B. Hegardt 1862-1863. Akt 13:1, A.72 Nämdö socken, Lantmäteriverkets arkiv.
2. E.A.Jansson: Skärgårdsliv i forna tider. Fiskeskären, Runmarö, Nämdö. A Bonniers förlag, Stockholm 1964. Utkom första gången 1934.
3. Föreningen Skärgårdsmuseets medlemstidning "Skärgård" nr 48. Maj 1994.
4. Hidemark m fl: Så renoveras torp och gårdar. ICA bokförlag 1986.
5. Var virket bättre förr? Nordiska Museet och Riksantikvarieämbetet 1985.
6. Dendrokronologi och medeltida kyrkor, symposium i Lund 11-13 april 1988. Almqvist och Wiksell. (Hösten 1995 fanns rapporten att köpa i bokhandeln i Historiska museet i Stockholm.)
7. Ettusenfyrahundranitton pinnar och pålar från Stockholms Ström. Dendrokronologisk bearbetning av Helgeandsholmens trämaterial. Thomas Bartholin, Anders Ödman. Riksantikvarieämbetet och Statens historiska Museer, Rapport RAÄ 1987:4.
8. Karta ur Sjökarteverket, hydr. kartor (Krigsarkivet Litt. IX, 6a: Stockholms skärgård 1691. Carl Gripenhielm. 1:40.000. Utsnitt.

Kontakt-info:

Lars-Åke Larsson, ake@cybis.se
Petra Ossowski Larsson, petra@cybis.se
Vår hemsida: <http://www.cybis.se>

Stockens läge	Prov nr. Ev anm.	Mätnr	Bark yta	Antal mätta årsringar	Passningar enligt datorprogrammet	Datering	Kommentar
Övervåning, vindsbjälklag. Liggande långsgående bjälke:							
Se ovan.	Näm94:12	6698	x	80	227	1769	Bjälken har urhuggningar. 5 mm brett maskangrepp 8 mm in från ytan.
Undervåning, långsida (Snickarboden):							
8 från golv	Näm94:8	6699		51	227	1769	Få årsringar. 32 mm djupt maskangrepp vid ytan
9 från golv	Näm94:6	6696		82	227 ?	(1769)	Likhet med 6698 o 6699. (Datering: 2014-05-27)
	Beräknad	6698+ 6699		81	227 med <i>mycket</i> god passning	1769	Sammanslagning även med 6696 ger fortfarande mycket god passning.
3 från golv	Näm94:09	Saknas					
10 från golv	Näm94:07	Saknas					
Undervåning, Farstu:							
Yttervägg väster om dörren. 9 från golv	Näm94:05	6690	X Höst ved	135	227 (bäst) ? (160, 180)	1769	40 mm djupt maskangrepp i ytan.
Innervägg öster om dörren. 9 från golv.	Näm94:03	6691		86	248 (mycket god passning)	1748 !	Virke från gamla Östanvik? 30 mm av ytved angripen av mask.
Innervägg öster om dörren. 7 från golv.	Näm94:04	6701		50	254 ?	1748 Omkr ???	17 mm av ytved angripen av mask. Ej barkyta. 14 år ytved. Snittvärdet 20 år ger avverkningsår= 254-6=248, dvs 1748. Uppmätt slutår: 1743. (2014-05-27)
	Beräknad	6691(1)+ 6701(7)		85	248 (god passning)	1748	

Stockens läge	Prov nr. Ev anm.	Mät nr	Bark yta	Antal mätta årsringar	Passningar enligt datorprogrammet	Datering	Kommentar
Yttervägg öster om dörren. 9 från golv	Näm94:01	Saknas					
Yttervägg Öster om dörren. 2 från golv.	Näm94:02	Saknas					
Mansard-delen i övervåningen:							
Mansardtakets gavel (gavelröset):							
Vinden stock 2 nedifrån	Näm94:11	6703		59	228	1768	(verifierad datering 2014-05-27)
Vinden stock 4 nedifrån	Näm94:14	6697	höstv ed	44	227?		Det ringa antalet år i provet (44) gör dateringen osäker. 40 mm djupt maskangrepp vid ytan. KAN EJ DATERAS! /2014-05-27
Dito	Näm94:15	Saknas					Borrad från bilad sida.
Vinden stock 3 nedifrån	Näm94:10	6700		51	185, 246, 219, 144, 107	?	KAN EJ DATERAS! /2014-05-27
Tak, längsgående bjälke i mansardtakets takbrytning:							
Se ovan.	Näm94:13 2 radier	6694, 6695		62	129	1867	Troligen från uppmonteringen av huset på Västanvik.
Tillbyggnaden:							
Liggande bjälke på vinden längs ytter- väggen:Hammarband	Näm94:16	6702		51	103	1893	Året då huset byggdes till.

Stockens läge	Prov nr. Ev anm.	Mätnr	Bark yta	Antal mätta årsringar	Passningar enligt datorprogrammet	Datering	Kommentar
Lösa brädor som hittats på vinden och på en kattvind:							
Takpanelbräda 223*29 mm (2 prover ur samma bräda) Rödmålat.	2 radier summerade	6688(1) 6689(5) TAKPAN(3)		102			145 mm mellan centrum på 17 mm breda rännalar med 5 mm djup. Ej daterad. Ingen rimlig passning.
Panelbräda 175*19 mm	2 radier	6685(1) 6684(46)		167	172	1824	Dateringen är baserad på de första 105 åren. Uppmätningen av provet delvis felaktig. Brädan kan vara något yngre eftersom ytved saknas. Huset fick antagligen inte ytterpanel förrän någon gång efter 1824.
Panelbräda 168*30 mm Rödfärg kvar på ändträet	2 radier	6692(1) 6693(1)	Vank ant	69	132 (239)	1864 ?	
Panel 168*30 mm	2 radier	6686(1) 6687(12)	Vank ant	87, 73	100	1896	
Övriga prover tagna under golvet på Västanviks loge:							
Rödmålad panelbräda	3 prover	6717 Logpanel LOGPAN2	Van kant	117	128	1868	Kanske året när logen eller annat ladugårdshus byggdes.
Planka 230*60 mm	LOG3	LOG3	Van kant	141	132	1864	
Stor stock	LOGSTOC2	LOGSTOC 2	Hel ytter yta	106	85	1911	
Fyrkantig rutten stock	FYRKANT	FYRKANT	Van kant	87	76	1920	

Stockens läge	Prov nr. Ev anm.	Mät nr	Bark yta	Antal mätta årsringar	Passningar enligt datorprogrammet	Datering	Kommentar	
Rund stock med lös bark. 220 mm diam.	BSTOCK	BSTOCK	Hel ytter yta	144 Från år 22.	102	1916	De yttersta 22 åren ej mätta. Stocken är mycket tätvuxen längst ut.	
Gammal grindstolpe liggande vid vägen, Kapellsgärde ovanför Paradiset (prästgården):								
	KGRIND	KGRINDA KGRINDB	x x	66 60	196	1800	Oerhört kådrik ved. Båda radierna har barkyta men den ena är 6 år yngre än den andra. Troligen har trädet delvis barkats för att suga kåda innan det avverkades.	
Prover från Gamla Skolan i Grönvik, Sand, Nämndö:								
					Dator- programmets datering	Löfstrands datering		
-		6668	X	69	127	127	1869	15 mm djupt lätt maskangrepp
-	6669/6670 Radie 1	6669		115	131	131	1865 ?	12 mm djupt lätt maskangrepp. <i>2014-05-29: Med en nollring är slutåret 1868!</i>
	6669/6670 Radie 2	6670	-	94	152	152		Ytved saknas
	Beräknad Radie 1+2	6669S		115	131	-	1865	
-		6671	-	111	128 !!	128	1868	
-	6672/6673 Radie 1	6672	X	95	156 ?	127		<i>2014-05-29: Slutår 1869</i>
	6672/6673 Radie 2	6673		94	157 ?	-		23 mm djupt angrepp av husbock (?) i ytan.
	Beräknad Radie 1+2	6672S		95	156, 127, 331, 261	-		Vid manuell passning observeras stor likhet mellan passning vid åren 127 och 156.

Stockens läge	Prov nr. Ev anm.	Mät nr	Bark yta	Antal mätta årsringar	Passningar enligt datorprogrammet		Datering	Kommentar
					Dator- programmets datering	Löfstrands datering		
-		6674		70	134 !!	134	1862	45 mm djupt lätt maskangrepp
-		6675	x	49		-		24 mm djupt maskangrepp. 2014-05-27: Slutår 1869
-		6676		39		-		
-		6677		51	131, 39, 42, 230	131		
-	6678/6679 Radie 1	6678		46	127	127		Få år i provet.
	6678/6679 Radie 2	6679		44	169, 248, 129, 89	129		
	Beräknad	6678+6679		46	127 ? 246 ?			Få år i provet.
Tillväxtprover tagna vid dateringen av Gamla Skolan 1993:								
	Tillväxtprov	6680	x	243	4!!		1992	"Dasstallen", Snackudden.
	Tillväxtprov	6681	x	166	flera ?			Bergstall med tillväxt som inte liknar andra trädets tillväxt, ev med flera missade årsringar.
	Tillväxtprov	6682	x	110	3 !!		1993	Erlands stortall i kärr, Snackudden.
	Tillväxtprov	6683	x	179	flera ?			Bergstall med tillväxt som inte liknar andra trädets tillväxt.